

İkamet mukavelenamesi akteilmeyen devletlerle yapılacak muvakkat mukavelename hakkındaki kanuna müzeyyel I/889 numaralı kanun lâiyhası ve Hariciye encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/537

5 - III - 1934

B. M. M. Yüksek Reisliğine

İkamet mukavelesi akteilmeyen devletlerle yapılacak muvakkat mukavele hakkındaki 29-VII-931 taahhli ve 1868 sayılı kanuna zeylen Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27-II-934 toplanışında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

1868 numaralı kanun İcra Vekilleri Heyetine ikamet mukavelesi mevcut olmayan devletlerle katı mukavele aktine intizaren azamî bir sene müddet için muvakkat itilâfnameler akti salâhiyetini vermiştir. Bu mezuniyet dairesinde, bizimle ikamet mukavelesi mevcut olmayan veya mevcut mukaveleleri münfesi bulunmuş olan devletlerle yeniden mukavele aktine kadar tarafeyn tabaasının diğer taraf arazisinde haiz olacağı hukuk ve menafii müemmin muvakkat ikamet itilâfları aktine imkân elvermiştir.

Ancak kendilerile müzakerata başlanılmış olan devletlerin bazılarile salifülârz kanun ahkâmına tevfikân yapılan ikamet modüslerinin kanunda tayin edilen azamî müddeti müzakeratın intacından evvel munkazi olmakta ve bundan dolayı mukavele akit ve tatbik edilinceye kadar bu memleketlerle aramızda ikamet şartini muvakkaten tanzim edecek hiç bir hukukî vaziyet tesis ve idamesine artık imkân kalmamaktadır. Filhakika şimdiye kadar aktettiğimiz ikamet mukavelelerinde mevcut ve prensip noktasından atiyen de muhafazası zarurî görülen bazı ahkâm var ki müzakerede bulunduğumuz devletlerden bazılarının arzusu dairesinde tadili bu devletlerle olan münasebatımızın şekline göre haddi zatinde bizim için fevkalâde ehemmiyet arzemekle beraber en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi kaydinden dolayı diğer devletlerin metalibine yol açacağı mahzuru itibarile bu noktalar üzerinde müzakeratın uzadığı ve salifülârz iki senelik müddet zarfında intaç edilmediği vaki olmaktadır.

Bilfarz Japonlarla bu vaziyet tahaddüs etmiştir. Bu memleketlerle bundan iki sene evvel ikamet müzakeresine başlanılmış ve aynı zamanda, meriyeti bilhara temdit edilerek iki seneye iblâğ edilen bir de modüs teati edilmiş idi. Ancak bilcümle nokta üzerinde itilâf edilmekle beraber muhaceret meselesinde iki tarafca kabule şayan bir sureti halliye bulunması yukarıda tafsil edilen mülâhazalar hasebile mümkün olamadığından dolayı bugüne kadar mukavele imza edileme-

miştir. Vakıa müzakere devam etmekte ve şimdiye kadar itilâf edilmeyen bu hususun da yakında tesviyesi mümkün olacağı tabii isede mevcut muvakkat itilâfın müddeti hitam bulmuş ve temdidine de artık kanunen imkân kalmamış olduğu cihetle mukavelenin imza ve meriyetine kadar geçecek zaman zarfında iki memleket tebaasının ikamet hususlarında haiz olacakları hukuk ve menafi iki taraf arasında hukukî bir akde değin yalnız tarafeynin dahili kanunlarının umumi ahkâmına tabi kalacaktır ki bununda beynelmilel noktai nazardan sağlam ve müstakar bir esas teşkil etmiyeceği izahtan müstağnidir.

İşte bu mahzurun izalesi maksadiledir ki ikamet müzakerelerine bilfiil başlanılmış olan devletlerle bu müzakerelerin intacına ve katî mukavelenin akit ve tatbıkına kadar muvakkat itilâflar akti suretile iki taraf tebaasının ikamet şeraitini en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesine müsteniden tanzimine dair olan merbut kanun lâyihasını Yüksek Meclisin tasvibine arz edilmesine zaruret hâsıl olmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 30
Esas No. 1/889

14 - IV - 1934

Yüksek Reisliğe

İkamet mukavelesi akteilmeyen Devletlerle yapılacak muvakkat mukavele hakkında 29 - VII - 1931 tarihli ve 1868 sayılı kanuna zeylen Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27 - II - 1934 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Devletlerle katî ikamet mukaveleleri akti için yapılan müzakereler, emsali görüldüğü veçhile, bazan fazla uzamakta olduğundan iki taraf tebaasının ikamet hususunda haiz olacakları hukuk ve

menafii beynelmilel noktai nazardan sağlam ve müstakar bir esasa bağlamak için muvakkat ikamet mukavelelerinin temdidine ihtiyaç görülmektedir. Bunu temin maksadile teklif edilen kanun lâyihasını encümenimiz muvafık bularak Büyük Meclisin tasdikına arzını kararlaştırmıştır.

Hariciye E. R. N.	M. M.	Kâtip
Sivas	Sivas	Diyarbakir
<i>Necmettin</i>	<i>Necmettin</i>	<i>Zeki Mesut</i>
Aza	Aza	Aza
Kocâeli	İstanbul	Bolu
<i>Reşit Saffet</i>	<i>Salâh Cimcoz</i>	<i>Hasan Cemil</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İkamet mukavelesi akte dilmeyen devletlerle yapılacak muvakkat mukavele hakkında 29-VII-1931 tarihli ve 1868 sayılı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — İkamet mukavelesi akte dilmeyen Devletlerle yapılacak muvakkat mukavele hakkında 29 - VII - 1931 tarihli ve 1868 sayılı kanuna aşağıdaki hüküm zeyledilmiştir.

(Kendilerile katı ikamet mukavelesi akti için müzakereye girişilmiş olan Devletlerle yapılmış bulunan muvakkat ikamet mukavelesini Hükümet katı ikamet mukavelesinin aktine kadar temdide mezundur.)

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve killeri Heyeti memurdur.

27 - II - 1934

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Ismet</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>Fuat</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Hikmet</i>	<i>Ali</i>	<i>M. Celâl</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

